

Anka Vončina: Kak sa ratal žlikrafi

idrijsko narečje

Usa našpičena se je usídla na klúpca sred warta. Le kugà nej skuha dans za južna, ka damà ni bjene rči več. Prazn kiudar, prazn špajs, na puodu tud neč več na maí. Začítk julije pa tud na wartu ni kdu wí kej. Ta nín díc - Tamaš - pa tak nuca kej duobrga za sníst, ka pride z jame, drgač je pa sitn pa sam rebeusá al pa spluoh neč na gawari, pa tud bjene rči mu na nardi prau. Če grí at hiše je še tarantabeltabulš. Se ga zastúp, čist je zmatran, tut pa desít ur je pad zjemle. Kùmi pride mal h sjeb, če pa še na špargertu na blu kej užitnga, bi ga pa ži pabrálu. Če mu kej duobrga skuha, je saj mal bel parjâzn. Takat se mu tud kej lup. Papaudne padíla kejšna rič na dariš, pa še zwečir se mu puol kirkat na utrâga, ka se stisne h nemu, deb se mal pacertála.

Sam dans pa rís gwišnu na bu neč pametnga stuhtala. Zile pa uhraut sta šele začíla dílat glawe. Nu, pírije bi ži luohk abrala, sam je biu smukàuc lih prejšn dan, strúči fažu se tut še ni abrásu, karejne je predrabnu, le ta zgúdn krempir tam na rúbu bi marbet ži biu. Sam... a nej nardi sam tinstan krempir, ka je biu že u nedíle? Pa tud za zram bi mouglu kej bit.

Pa ji je užgálu: Žjena ad anga abzerje, ka ni bla ad ta in je gawaríla sam pa nimšku, je bles nardíla testú za nudlne, ga zwalele, zrízala, pa nút zawíla anu mesú. Jest bi pa namest mesa díla krempir, pa mal bi ga blu tríba zbulšet. Pa kwa bi díla zram, de bi bil čist pasíbn, de bi mal spaunu na mesú? Tam par agraj, kíj je blu narweč sunca, sa rasle take rči, ka se jih nuca za kej zbulšet in jih je še pasíbi ahtala; míta, šetraj, pa še ... Ja, nút bu zram špjeha díla še na drabnu narízan šnitleh, pa de bu mal imílu pa mjesu, še pouhn majerúna. Ja, tú pa bu! Dva jejčka za testú sa pa kakaši ži znjesle, bi člauk ríku. Presnít díc, če mi rata, te pa bam!

Hitru je nakapála mal krempirje, pa s šnitleham, pa majerúnam letíla damù. Barš ga je díla kuhat n pa nardíla testú. Krempir je zablíla n pa dadíla še use tiste gwirce. Firbc i je zla matrau, če i bu ràtalu. Tak bi rada, de'b biu Tamaš wesú. Kuglce sa se ji lpú dílale. Zawiwála jih je u testú pa prúbala narest čist mejhne rolce. Duobru je stisnla uhca na kuonc, de i file na bu ušla u kruop, pa še s parstam je partisnla na warh kuglce, de je rolca líbi stala. Pastaulàla ih je na part, anga zram družga kat saudate. Presnít, kak sa bli lípi, kat kejšni žlikrafčki.

Tamaš je čudnu glídau, ka je wídu na špargertu sam lonc kruopa, ka je pàršu damù. Ja, ta je pa duobra, kugà bu pa za íst, krucenal? Neč na skarp, dans bu níki pasíbnga! O, ta muoja Jehana, le kugá ima za brígam, s kruopa se pa rís tješku kej nardí. Mal paglída skuz uoknu, kwa dílaje sasídi na líhah pat prhauzam, pa mu ži níki zadeši. Abarne se ad uokna, na mis, na taleri sa ani čudni

zabíleni knídlni. Kwa je pa tú? Tú pa je níki pasíbnga, pasíbi zate, tú sa žlikrafi. Usíde se za miza, natakne anga na wilce, ga duobru paglída akul n akul, papiha pa díne u usta. Ka ga je preklau, se mu je níki mjehkiga pa akusnga razlejzlu pa jeziku. Mmmmm, je was zasuopu zajamrau, krabolt nazaj, tú je pa tut túk duobru!

Anga je žwječu, ta družga je jemu na wilcah, ta trítga je pa ži zacahnau na taleri, duokr ih ni zmankalu. Urnh je bil sèt.

Zwečír, ka je spraula žlúta pat kautar, ja je ži čakau u pústl, neč ni še spau, s takm wesjelem sta se mal pacertála.

Recept za ta nawa ít je pa šau kat stríla ad ust da ust, ad ane da druge gaspadíne. Pa še dans žlikrafi paglihaje use šundre, talažje žalast pa múrje bit na mis ab useh praznkah al pa pasíbnih prilikah.

šnitleh - drobnjak

kiudar - klet

rebeusau - zadirčno govoril

smukauc - jed iz zunanjih zeljnih sesekljanih listov

abzer - nadzornik v jami

parhauzi - vrstne hiše

strúči fažu - stročji fižol

na dariš - na dvorišču

utruga - se ne ljubi narediti

gwirci - dišavnice

stuhtala - pogruntala

žlúta - otročaji

na špargeru - na štedilniku

pacertála - pocrkjala

zacahnau - označil

taler - krožnik

šundre - zdrahe